

Secure

TRAJNE VRIJEDNOSTI, NOVE PERSPEKTIVE

STUDIJA STAVOVA MLADIH U CRNOJ GORI PREMA NATO

Trajne vrijednosti, nove perspektive: studija stavova mladih u Crnoj Gori prema NATO

Izdavač

NVO Secure

Secure

Urednica

mr Ivona Dabetić

Autorke

**Prof. dr Aneta Spaić
Sofija Kirsanov**

TRAJNE VRIJEDNOSTI, NOVE PERSPEKTIVE

STUDIJA STAVOVA MLADIH U CRNOJ GORI PREMA NATO

SADRŽAJ

01

Uvod

02

Metodologija

04

Informisanost o NATO

08

Percepcija NATO

13

Crna Gora u NATO

15

Djelovanje NATO

17

Uloga žena i mladih

20

Zaključci i preporuke

UVOD

Ovaj izvještaj predstavlja pregled ključnih nalaza istraživanja pod nazivom „Trajne vrijednosti, nove perspektive: Studija stavova mladih Crne Gore prema NATO“. Istraživanje je sprovedla NVO Secure u saradnji sa Pravnim fakultetom Univerziteta Crne Gore. Cilj projektnog tima bio je da ispita stavove mladih Crne Gore prema NATO, s posebnim fokusom na perspektive mladih žena.

Izvještaj se zasniva na temeljno sprovedenoj anketi i podijeljen je u osam ključnih poglavlja. Uvod pruža osnovne informacije o korišćenim metodama i prikupljenim podacima. Poglavlje „Svijest o NATO“ analizira samoprocjenu mladih o njihovom znanju i svijesti o ovom vojno-političkom savezu, kao i obrasce takve percepcije, dok „Percepcija NATO“ sumira ključne stavove mladih u vezi sa Savezom i istražuje moguće razloge za te stavove. Poglavlje „Crna Gora u NATO“ nudi pregled stavova mladih o NATO u kontekstu Crne Gore i obavezama koje Crna Gora ima kao članica ovog saveza. „Angažman NATO“ daje uvid u mišljenja mladih građana o daljem razvoju NATO i ključnim pitanjima od interesa za organizaciju. Poglavlje „Uloga žena i mladih“ posvećuje posebnu pažnju stavovima i učešću žena i mladih u pitanjima vezanim za NATO iz omladinske perspektive. U završnom poglavlju, „Zaključci i preporuke“, predstavljene su glavne preporuke za dalju djelatnost NATO u Crnoj Gori, kao i za ključne aktere u Crnoj Gori, čija bi primjena mogla doprinijeti boljem prihvatanju NATO među crnogorskom omladinom.

U vremenu globalnih izazova, NATO, više nego ikada, predstavlja ključni stub očuvanja međunarodne stabilnosti i bezbjednosti. Uloga članstva u NATO nije samo značajna za nacionalnu bezbjednost, već i za razvoj evroatlantske svijesti i partnerstava, koji su od suštinskog značaja za regionalnu stabilnost. Povećano uključivanje žena i mladih u procese donošenja odluka o aktivnostima NATO važno je za jačanje demokratskih kapaciteta društva i izgradnju održivog mira, kao i za razvijanje ideje NATO kao organizacije zasnovane na vrijednostima koje čine temelj demokratskog poretka u Evropi i šire.

Mladi, posebno, igraju ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti NATO i bezbjednosti sjutrašnjice. Njihove svježije perspektive, inovativne ideje i digitalna pismenost mogu unaprijediti prilagodljivost NATO-a novim bezbjednosnim izazovima i omogućiti dublju povezanost s budućim generacijama. Uključivanje mladih u diskusije i inicijative vezane za NATO pomaže da vrijednosti mira, stabilnosti i bezbjednosti ostanu relevantne i prepoznate u svim slojevima društva. Kroz aktivno učešće svih društvenih aktera, uz poseban fokus na angažovanje mladih, Crna Gora može nastaviti da doprinosi vrijednostima koje NATO zastupa – miru, stabilnosti i bezbjednosti – dok istovremeno njeguje novu generaciju lidera i liderki posvećenih očuvanju ovih principa u godinama koje dolaze.

METODOLOGIJA

Terensko istraživanje je sprovedeno u periodu od 19. maja do 19. juna 2024. godine, na uzorku od 468 ispitanika. Podaci su prikupljeni korišćenjem CAPI metode, a okvir uzorka zasnovan je na popisu stanovništva iz 2011. godine.

Studija je sprovedena u tri faze, koristeći stratifikovani slučajni uzorak. Prva faza je realizovana kroz popisne krugove. Druga faza je sprovedena na Univerzitetu Crne Gore, u saradnji sa Pravnim fakultetom UCG, dok je treća faza obuhvatila anketiranje jednog člana domaćinstva, pri čemu je odabran samo jedan član porodice koji pripada omladinskoj starosnoj grupi.

Rezultati predstavljaju presjek stavova u određenom trenutku, tačnije u periodu od maja do juna 2024. godine. Mišljenja ispitanika/ca mogu se mijenjati u zavisnosti od različitih faktora, prvenstveno geopolitičkih okolnosti. Ovo istraživanje služi kao svojevrsno proširenje godišnjih studija koje NATO sprovodi u svim državama članicama, s obzirom na njegov poseban fokus na mlade, ali može prerasti u longitudinalnu studiju koja bi kontinuirano pratila mišljenja i stavove crnogorske omladine o NATO i drugim akterima pomenutim u istraživanju.

Projektni tim je sproveo logičke provjere svakog seta odgovora kako bi osigurao tačnost podataka. Takođe, radi adekvatne analize podataka, tim je izvršio manje korekcije tipografskih grešaka u odgovorima ispitanika na otvorena pitanja tokom početne faze obrade podataka.

METODOLOGIJA

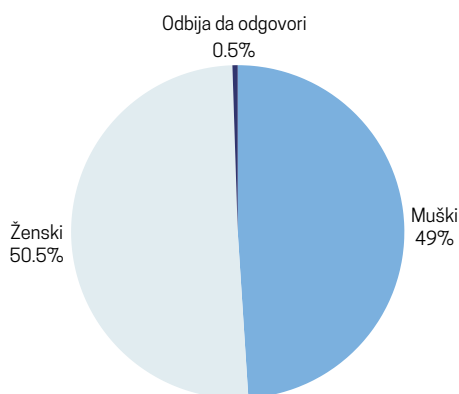
Rodna zastupljenost je relativno uravnotežena, pri čemu žene čine 50,5%, a muškarci 49% ispitanika/ca. Mali procenat (0,5%) odbio je da odgovori.

Kada je riječ o najvišem završenom stepenu obrazovanja, značajan dio ispitanika/ca završio je srednju školu (38,7%), dok 34,6% posjeduje diplomu osnovnih studija. Manja grupa ima specijalističke diplome (8,3%), master diplome (13,7%) i doktorske diplome (1,7%). Oko 1,6% ispitanika/ca odlučilo je da ne odgovori na ovo pitanje.

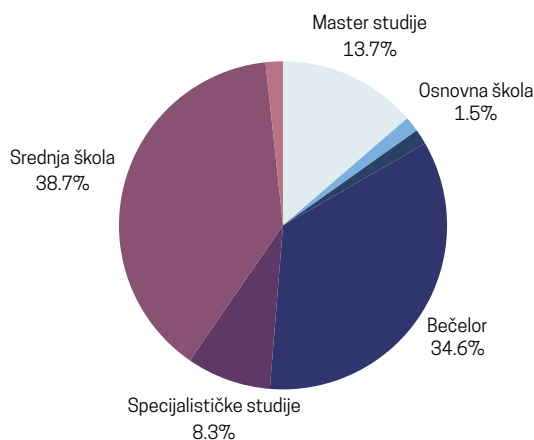
Većina ispitanika/ca su studenti/kinje (55,3%), a slijede ih zaposlene osobe (36,3%). Preduzetnici čine 3,4%, dok nezaposleni predstavljaju 3,6%.

Većina ispitanika/ca trenutno živi u centralnom regionu (71,6%), dok manji postotak živi u južnom (15,2%) i sjevernom regionu (13,2%). Velika većina (90,1%) živi u urbanim sredinama, dok 8,9% živi u ruralnim područjima. Mali postotak (1%) odbio je odgovoriti.

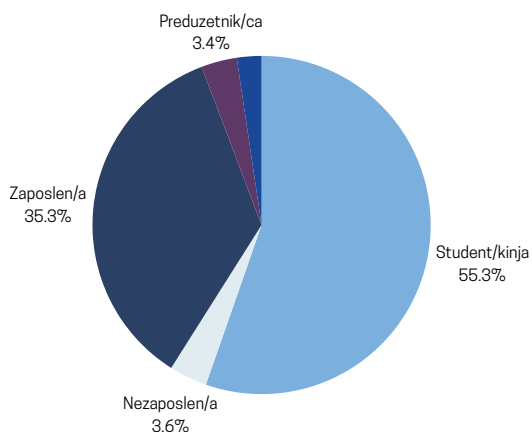
Rodna struktura

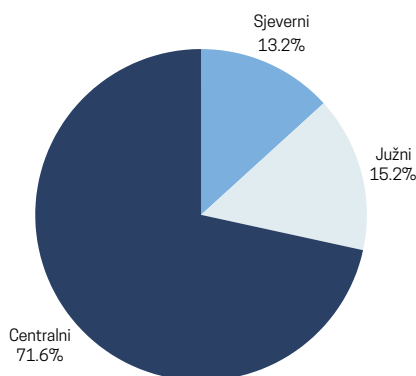
Nivo obrazovanja

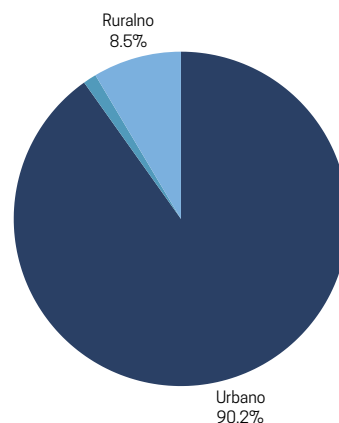
Status zaposlenja

Region

Tip prebivališta

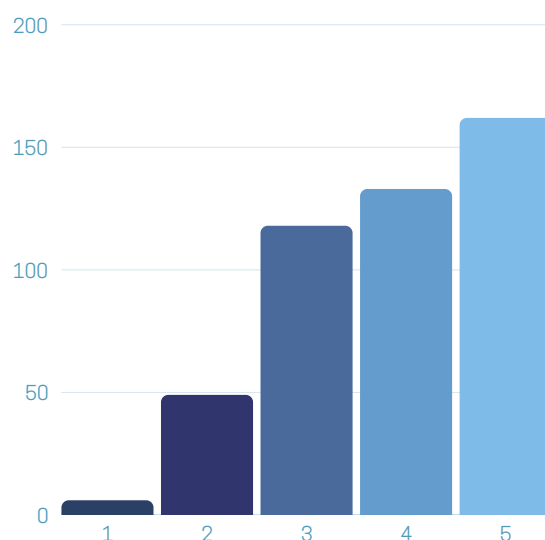

INFORMISANOST O NATO

Polazeći od hipoteze da nivo i izvor informacija o NATO igraju značajnu ulogu u oblikovanju stavova prema Alijansi, istražili smo percepciju mladih ljudi u vezi sa sopstvenim nivoom informisanosti, razlozima nižeg nivoa informacija, kao i glavnim izvorima informacija koje ispitanici koriste kako bi saznali više o NATO, s posebnim fokusom na online portale, koji su glavni izvor informacija za većinu građana Crne Gore.

Kako biste ocijenili svoj nivo informisanosti o NATO?

1 - potpuno neinformisan/a; 5 - potpuno informisan/a

3.83

Prosječni nivo informisanosti o NATO

1 - potpuno neinformisan/a; 5 - potpuno informisan/a

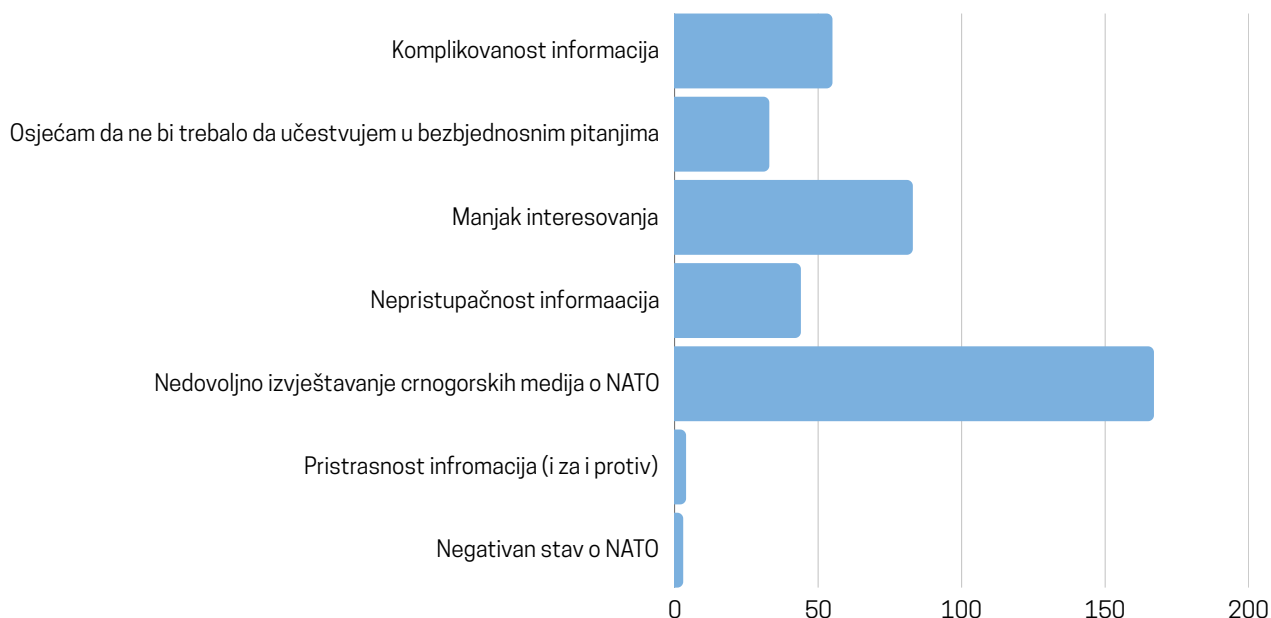
Mladi ljudi u Crnoj Gori smatraju da su poprilično informisani o NATO.

Pored toga, mladi muškarci smatraju da su značajno bolje informisani o NATO-u (4.21) nego žene (3.82). Ovo bi moglo biti posljedica rodni stereotipa vezanih za sigurnost i međunarodne odnose, kao i nedostatka predstavljanja žena liderki u bezbjednosnom sektoru u Crnoj Gori.

INFORMISANOST O NATO

Ako ste u prethodnom pitanju odabrali manje od 5, zašto niste više informisani?

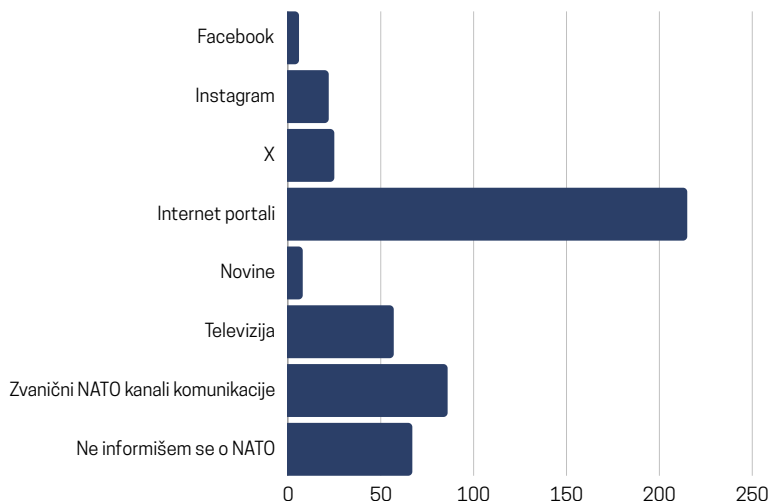
Mladi ljudi u Crnoj Gori najčešće navode nedovoljnu medijsku pokrivenost u zemlji o NATO i njegovim aktivnostima kao razlog svog nižeg nivoa informisanosti. Nakon toga, najčešće pominjani razlozi su nedostatak interesovanja za temu, kompleksnost informacija dostupnih u javnom prostoru i osjećaj da ne treba da učestvuju u pitanjima sigurnosti. Neki ispitanici su istakli da je informacija o ovoj temi pristrasna, s obzirom na ideološke podjele koje su povezane s njom, bilo u veoma negativnom ili veoma pozitivnom svjetlu prema NATO savezu. Neki ispitanici navode negativan stav kao razlog svoje neinformisanosti, ali među onima koji nijesu pristalice NATO, veći procenat tvrdi da "traže informacije kako bi argumentovali svoje mišljenje."

Žene su više od 50% više nego muški ispitanici sklone da izjave kako smatraju da ne treba da učestvuju u bezbjednosnim pitanjima. Ovaj osjećaj se vjerovatno može povezati sa podjelom uloga u društvu i percepcijom bezbjednosti, vojske i politike kao "muških" profesija.

Mladi ističu da im je informacija o NATO nedostupna, da mediji ne pružaju dovoljnu pokrivenost na tu temu i da nisu zainteresovani za ovu temu. Ove tri komponente se često javljaju u kombinaciji, jer su ispitanici mogli odabrati više razloga, što ukazuje na to da bi medijsko izveštavanje o NATO na pristupačan i jednostavan način moglo potencijalno povećati interesovanje mladih ljudi za ovu temu.

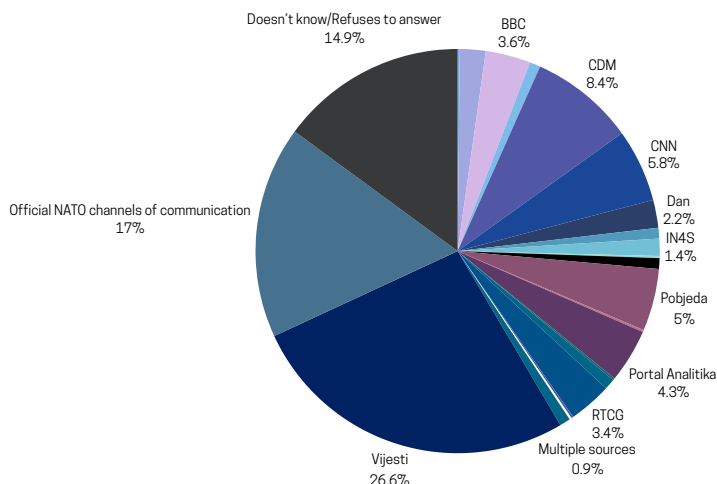
INFORMISANOST O NATO

Kada je riječ o NATO, putem kojih sredstava informisanja se informišete?

Nalazi poput neobično niskog procenta informisanosti putem društvenih medija, uz dominantne izvore informacija koji su televizija, online portali i zvanični kanali NATO, dodatno naglašavaju potrebu za pažljivim medijskim izvještavanjem o ovoj temi. Relativno visok nivo informisanosti putem stranih portala poput CNN-a i BBC-a sugeriše da ispitanici, u nedostatku kvalitetnih i učestalih informacija na svom jeziku, traže informacije o NATO na izvorima na engleskom jeziku. Međutim, većina ispitanika nije u mogućnosti da to uradi zbog nedovoljnog znanja stranih jezika, što ih ostavlja uskraćene za pravovremene i kvalitetne informacije.

Koji je vaš glavni izvor online vijesti o NATO?

INFORMISANOST O NATO

Takođe smo analizirali stavove mladih ljudi prema NATO-u u odnosu na online portale preko kojih stižu informacije, jer ova kategorija ima najraznovrsniji set izvora informacija.

U javnom diskursu, crnogorski portali često se označavaju terminima kao što su "pro-crnogorski", "pro-srpski" i "neutralni", na osnovu strane prema kojoj iskazuju pozitivne stavove u društvenoj podjeli koja proizilazi iz dva najbrojnija etnička identiteta.

Nalazi pokazuju da 100% građana koji stižu informacije sa pro-srpskih portala imaju izuzetno nepovoljan stav prema NATO-u, dok građani koji pristupaju informacijama preko pro-crnogorskih portala imaju daleko povoljnije stavove, dok oni koji se informišu putem neutralnih portala imaju neutralan, blago povoljan stav prema NATO-u.

Stav prema NATO, na skali od 1 do 5, gdje je 5 najpovoljnije mišljenje

mladih koji se informišu putem...

procrnogorskih izvora

3.82

prosrpskih izvora

1

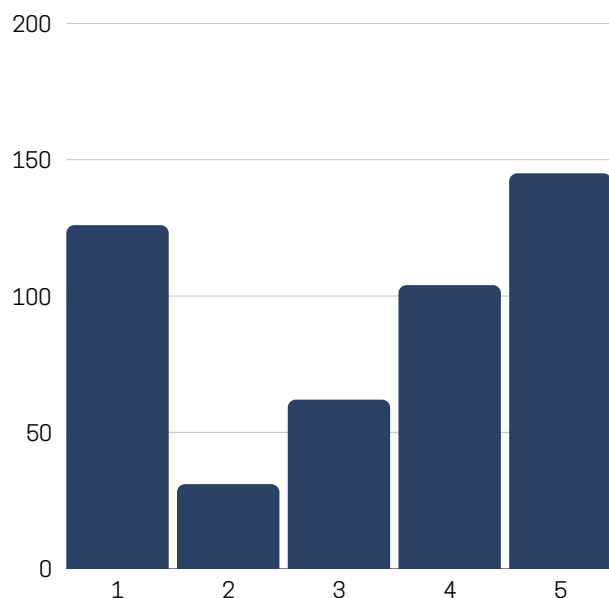
neutralnih izvora

3.26

PERCEPCIJA NATO

STAV MLADIH PREMA NATO

Na skali od 1 do 5, gdje 5 predstavlja najpovoljnije mišljenje, kakav je vaš stav prema NATO-?

3.24

Prosječna naklonost mladih ljudi u Crnoj Gori prema NATO na skali od 1 do 5 (gdje 1 znači veoma nepovoljan, a 5 veoma povoljan stav)

Ispitanici imaju blago povoljan stav prema NATO. Dodatno, medijana sugerira da je centralna tendencija odgovora ispitanika generalno pozitivna, što znači da barem polovina ispitanika ima ukupno povoljan stav prema NATO.

84.8%

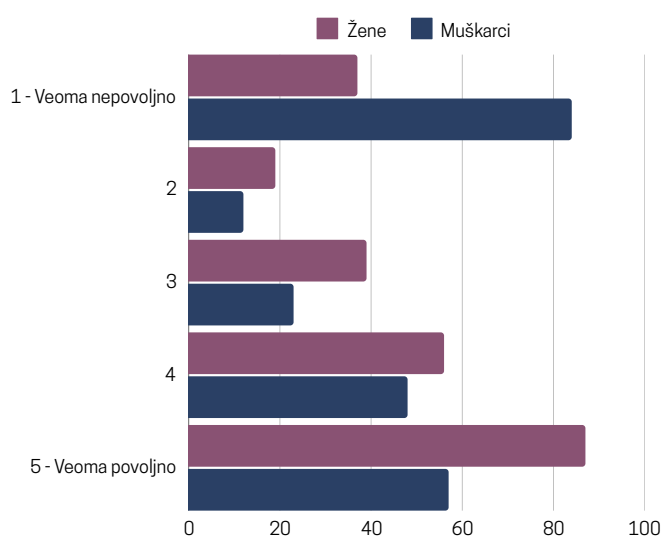
mladih ljudi koji podržavaju članstvo Crne Gore u NATO imaju povoljan ili veoma povoljan stav prema ovoj organizaciji.

PERCEPCIJA NATO

Prosječna ocjena stavova prema NATO na skali od 1 do 5 za sve ispitanike je 3.24, što ukazuje na vrlo polarizovano mišljenje, sa blago pozitivnim stavom prema članstvu.

Zanimljivo je da postoji razlika između polova – mlade žene, u prosjeku, daju ocjenu 3.57, što ukazuje na veću podršku NATO-u među njima, dok muškarci daju značajno nižu prosječnu ocjenu od 3.06, što sugeriše da su mladi muškarci, u prosjeku, manje naklonjeni članstvu u poređenju sa ženama. Ove razlike mogu biti rezultat različitih percepcija sigurnosti, stabilnosti ili političkih prioriteta između polova, kao i radikalizacije.

Na skali od 1 do 5, gdje 5 predstavlja najpovoljnije mišljenje, kako biste ocijenili svoj stav prema NATO?

3.24 Prosječna ocjena na skali od 1 do 5 (svi/e ispitanici/e)

3.57 Prosječna ocjena na skali od 1 do 5 (žene)

3.06 Prosječna ocjena na skali od 1 do 5 (muškarci)

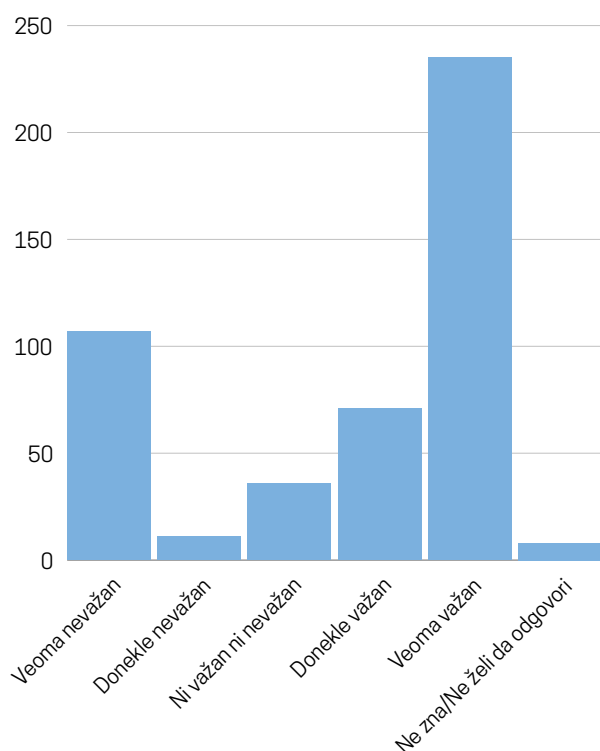
Kada je riječ o drugim strukturalnim aspektima, uočavamo vrlo visok nivo korelacije između podrške NATO-u i vjerske pripadnosti mladih ljudi (0.794), kao i između podrške NATO-u i nacionalnosti (0.762). Korelacija između važnosti NATO-a za Crnu Goru i svih demografskih karakteristika (pol, starost, nacionalna i vjerska pripadnost ispitanika, kao i nivo obrazovanja i status zaposlenja) je značajna.

PERCEPCIJA NATO

Kada su upitani/e o važnosti NATO za Crnu Goru, 65.4% ispitanika/ca je izjavilo da smatraju da je članstvo u NATO važno za zemlju. Ovaj rezultat ukazuje na značajnu podršku među mladima za nastavak članstva Crne Gore u ovoj vojno-političkoj organizaciji. Ovoliki procenat podrške može se povezati sa percepcijom NATO kao garantora sigurnosti, stabilnosti i zaštite od potencijalnih prijetnji, kako na regionalnom, tako i na globalnom nivou. Takođe, članstvo u NATO može se smatrati potvrdom međunarodnog položaja Crne Gore, njenog evropskog puta i usklađivanja sa zapadnim strukturama.

Međutim, važno je napomenuti da oko 35% mladih ljudi ostaje skeptično ili ne pridaje veliku važnost članstvu u NATO. Ova grupa može imati različita mišljenja zbog istorijskih, političkih ili ideoloških razloga. Ovi podaci otvaraju prostor za dalju diskusiju i ukazuju na potrebu informisanja mladih o ulozi i značaju NATO-a kako bi se bolje razumjeli razlozi iza takvih stavova i potencijalno dodatno smanjile postojeće sumnje među građanima u vezi sa operacijama i misijom NATO-a.

Koliko smatrate da je članstvo u NATO važno za Crnu Goru?

65.4%

**mladih smatra da je
članstvo u NATO važno
za Crnu Goru**

PERCEPCIJA NATO

Ispitanici su upitani da podijele svoju prvu asocijaciju sa NATO. Ove asocijacije su rekodirane u negativne, pozitivne i neutralne kategorije kako bi se izmjerio nivo pozitivnih, negativnih i neutralnih osjećanja prema Savezu. Najviše asocijacija bilo je pozitivno (43.4%), dok je 34.6% bilo negativno, a samo 22% neutralno. Primijećeno je da se većina negativnih termina povezuje sa intervencijom NATO-a u bivšoj Jugoslaviji 1999. godine, dok se pozitivni termini najčešće odnose na zaštitu i sigurnost koju NATO pruža (generalno, ali i protiv Srbije i Rusije), kao i na saveze i transatlantske odnose koje NATO predstavlja. Takođe, većina termina je povezana sa vojnim aspektom aktivnosti NATO, dok je manji dio povezan sa političkom i diplomatskom komponentom.

Asocijacije mladih na NATO

■ Pozitivne asocijacije   ■ Negativne asocijacije   ■ Neutralne asocijacije

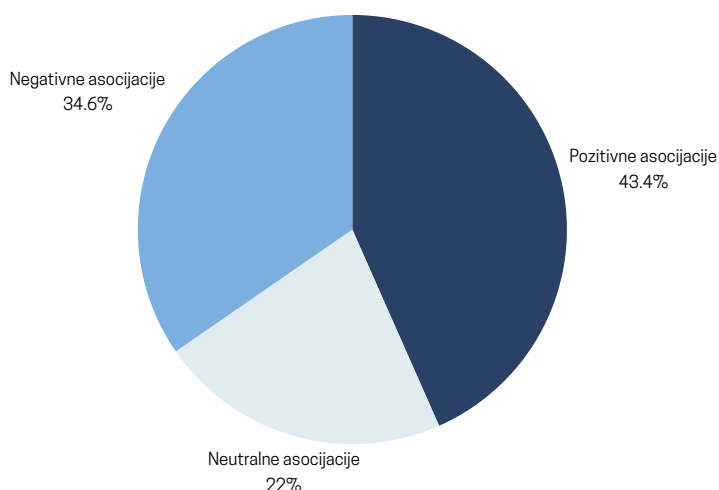
*Asocijacije su vizuelno predstavljene u modelu proporcionalno njihovoj zastupljenosti u odgovorima

SIGURNOST BEZBJEDNOST

BOMBARDOVANJE RAT VOJNI SAVEZ ODBRANA
ZAŠTITA SAD VOJNA ZAŠTITA

SAVEZNIŠTVO VOJSKA SNAGA GENOCID POMOĆ TERORIZAM SOLIDARNOST SRJ
AMERIČKI IMPERIJALIZAM OČUVANJE MIRA NACIZAM ČLAN 5 1999 MIR
ZLOČIN KOLEKTIVNA ODBRANA UBIJANJE CIVILA POLITIČKA MOĆ

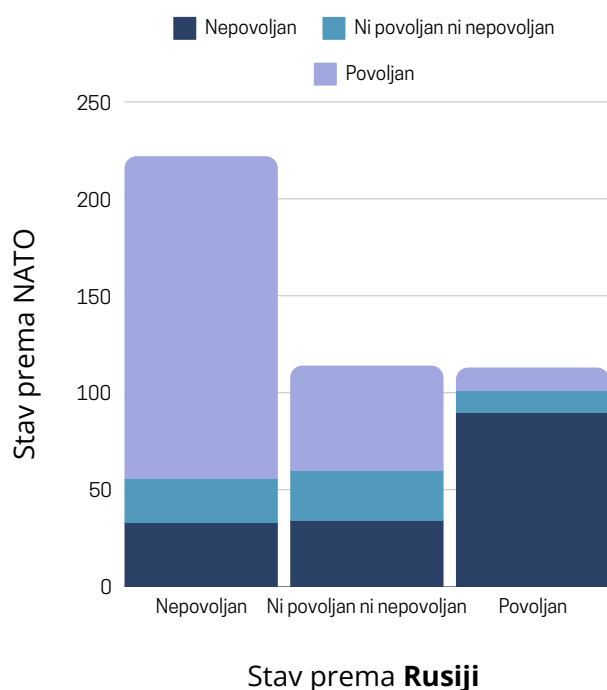
AGRESIJA VOJNA MOĆ IMPERIJALIZAM DEMOKRATSKE VRIJEDNOSTI
TERORIZAM SNAGA EVROPE I SAD MIROVO ORGANIZACIJA ODBRANA ODBRANA OD SRBIJE HUMANITARNOST

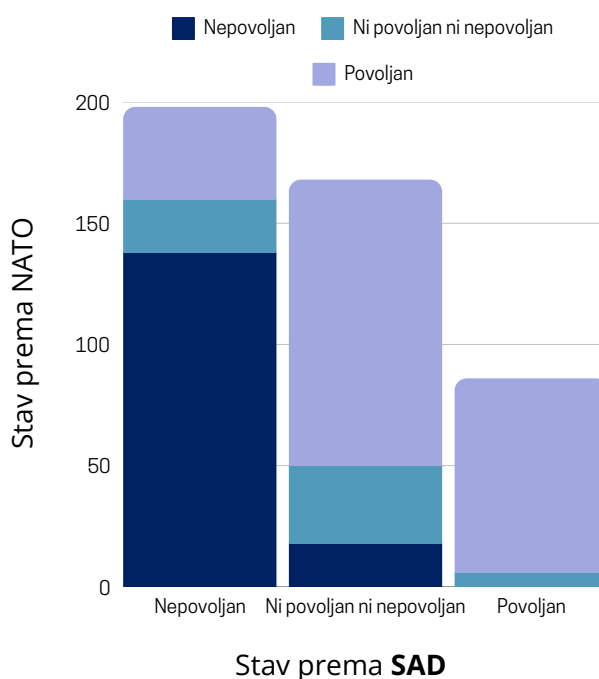
PERCEPCIJA NATO

Posebno se doima važnom visoka korelacija (0.727) između stavova o NATO i stavova o Rusiji i SAD-u (0.739). Kako naklonost Rusiji raste, mišljenje o NATO je negativnije i obrnuto za slučaj SAD-a. Dodatno, veoma visok koeficijent korelacije postoji između pozitivnog mišljenja o NATO i stava da Crna Gora treba da nastavi da šalje podršku Ukrajini u njenoj odbrani od ruske agresije (0.932).

Stav prema **Rusiji** x Stav prema **NATO**

Stav prema **SAD** x Stav prema **NATO**

Podaci u grafikonima iznad ukazuju da **što je mišljenje o Rusiji povoljnije, to je mišljenje o NATO nepovoljnije**, dok je povezanost između **negativnog stava prema Rusiji i pozitivnog stava prema NATO** još jača.

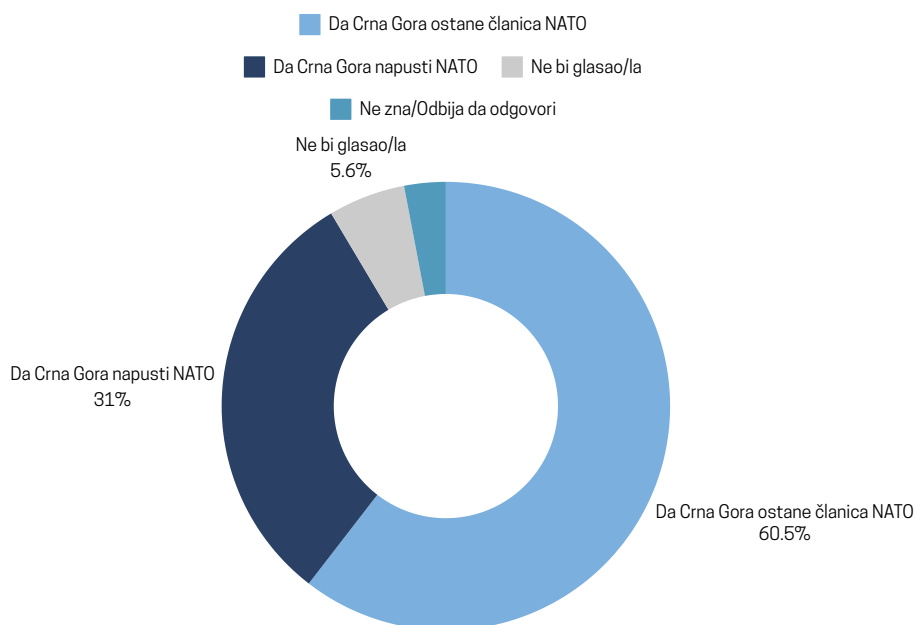
Kada je riječ o Sjedinjenim Američkim Državama, veoma negativno mišljenje o ovoj zemlji negativno utiče na stav prema NATO, dok **afirmativan pogled na SAD gotovo uvijek korelira sa veoma afirmativnim stavom prema NATO**.

CRNA GORA U NATO

Rezultati pokazuju da bi **60.5% svih ispitanih glasalo za to da Crna Gora ostane u NATO, a referendum bi rezultirao sa 66.1%**, što je vrlo blizu zvaničnom NATO istraživanju ove godine, prema kojem bi 67% svih građana/ki podržalo članstvo na referendumu. Ovo ukazuje na stabilnu podršku NATO među mladim građanima. Međutim, ova **podrška je niža u poređenju sa njihovim starijim sugrađanima/kama, prema podacima NATO i CGO. Ovo je zabrinjavajuće**, s obzirom na to da su mladi odrasli u euro-atlantskoj Crnoj Gori, ali ipak nisu razvili visok nivo podrške NATO. Takođe, nemali broj mladih koji bi se uzdržali od glasanja pokazuje nedostatak interesa i percepciju niske važnosti ovog pitanja.

Da možete glasati za ili protiv članstva Crne Gore u NATO, da li biste glasali...

60.5% mladih bi glasalo da Crna Gora ostane članica NATO

Ako isključimo one koji ne bi glasali ili ne znaju kako bi glasali:

66.1% mladih bi glasalo da Crna Gora ostane članica NATO

U kontekstu ruske agresije na Ukrajinu, veoma je važno napomenuti da postoji značajan stepen korelacije između pozitivnog stava prema Rusiji i uvjerenja da Crna Gora treba da napusti NATO, i obrnuto.

CRNA GORA U NATO

43.4% mladih ljudi u Crnoj Gori smatra da bi, u slučaju napada, zemlja trebalo da brani drugu članicu NATO, što odražava relativno nizak nivo povjerenja u obaveze kolektivne odbrane koje proizlaze iz članstva u NATO-u u poređenju sa podrškom za samo članstvo. Samo 25% mladih smatra da bi Crna Gora trebalo da brani zemlju koja nije članica NATO, ali ima bliske veze sa Crnom Gorom. Ovi rezultati ukazuju na to da mladi pridaju veći značaj formalnim obavezama prema saveznicima u NATO, dok su oprezniji prema zemljama izvan saveza, čak i ako imaju bliske diplomatske ili ekonomske veze sa Crnom Gorom, što sveukupno pokazuje pacifističke tendencije.

43.4%

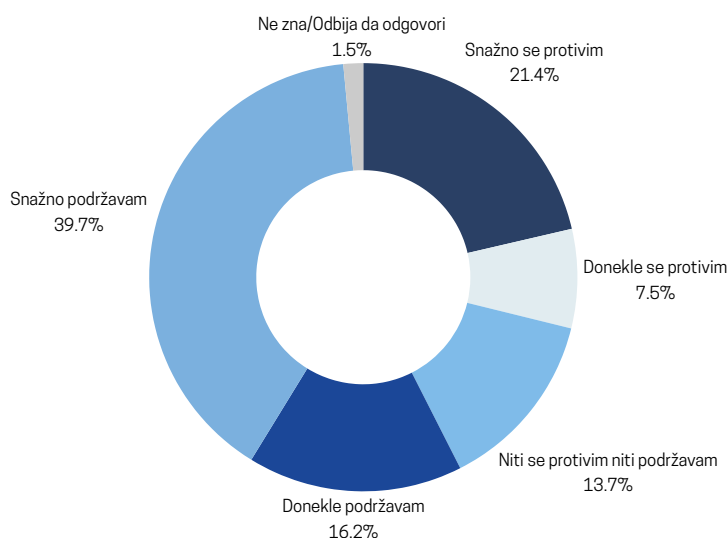
mladih ljudi smatra da bi, u slučaju napada, Crna Gora trebalo da brani drugu članicu NATO.

25%

mladih ljudi smatra da bi, u slučaju napada, Crna Gora trebalo da brani zemlju koja nije članica NATO, ali ima bliske veze sa Crnom Gorom.

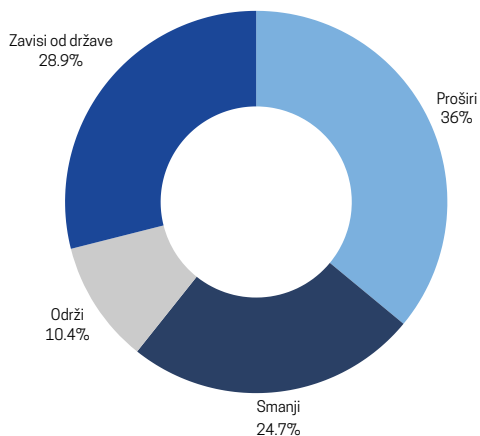
Takođe postoji snažna podrška pružanju pomoći Ukrajini u svjetlu ruske invazije, što pokazuje visok nivo svijesti o trenutnim obavezama članica NATO.

Kada je riječ o ruskoj invaziji na Ukrajinu, koliko snažno podržavate ili se protivite tome da Crna Gora nastavi pružati pomoć Ukrajini?

DJELOVANJE NATO

Da li mislite da NATO treba da se proširi, smanji ili održi svoje trenutno članstvo?

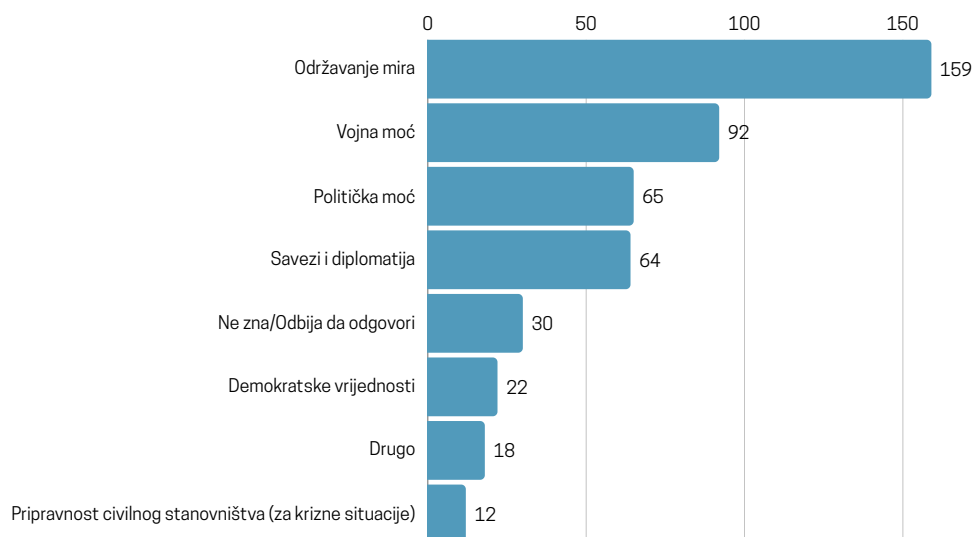

Podaci pokazuju da 36% ispitanika/ca smatra da NATO treba da proširi svoje članstvo, dok 28.9% smatra da to zavisi od konkretne zemlje. Ovi rezultati sugerišu da postoji značajan interes među mladima za jačanje NATO kroz uključivanje novih članica, što može odražavati vjerovanje u kolektivnu sigurnost i stabilnost koju članstvo donosi.

S druge strane, 24.7% ispitanika/ca smatra da NATO treba da smanji svoje članstvo, dok 10.4% misli da bi trebalo da održi trenutni sastav. Ovi stavovi mogu biti proizvod briga o preopterećenju saveza ili ideja o preusmjeravanju fokusa na unutrašnja pitanja postojećih članica, kao i negativnog stava prema NATO uopšte.

Slično kao i asocijacije vezane za NATO, mladi vide održavanje mira i vojnu moć kao najviši prioritet kada su u pitanju oblasti djelovanja NATO. Slijedi politička komponenta - politička moć, savezi i diplomatija - dok demokratske vrijednosti zauzimaju nešto niži položaj u hijerarhiji prioriteta mladih. Najmanje pažnje posvećuje se pripravnosti civilnog stanovništva i drugim komponentama Saveza.

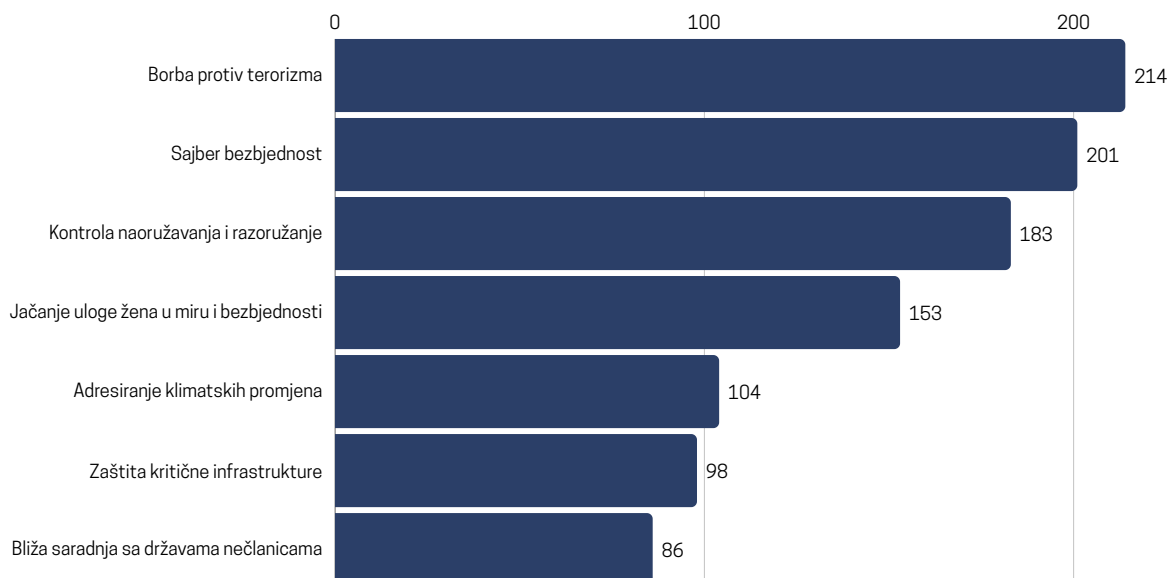
Šta je najvažnije u vezi s NATO?

DJELOVANJE NATO

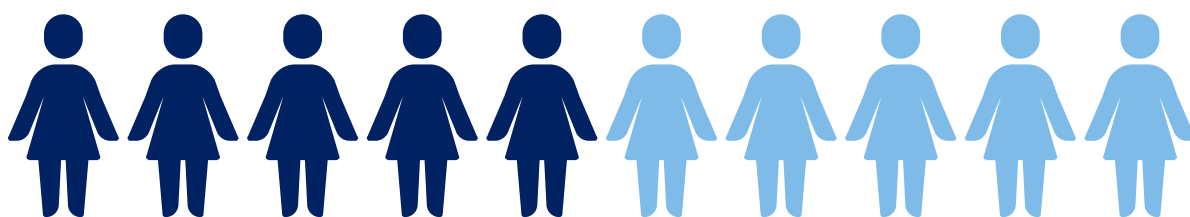
Kada je riječ o budućim prioritetnim oblastima djelovanja NATO, mlada populacija Crne Gore pridaje najveći značaj borbi protiv terorizma, sa 214 glasova, što ukazuje na široku percepciju terorizma kao velikog sigurnosnog izazova. Ova oblast je ključna za očuvanje globalne stabilnosti i sigurnosti, što objašnjava visoku podršku među ispitanicima/cama. S druge strane, sajber bezbjednost se takođe prepoznaje kao važno pitanje, sa 201 glasom, što odražava rastuću svijest o prijetnjama u digitalnom prostoru i hibridnim prijetnjama. Ostale oblasti, kao što su kontrola naoružanja i razoružanje (183 glasa), borba protiv klimatskih promjena (104 glasa) i zaštita kritične infrastrukture zemalja članica (98 glasova), sugerišu da građani smatraju da NATO treba da usvoji sveobuhvatan pristup, fokusiran ne samo na tradicionalne vojne prijetnje, već i na savremene i globalne izazove koji utiču na sigurnost.

Razmišljajući o budućnosti, koje od sljedećih oblasti mislite da NATO treba da prioritizuje u okviru svojih budućih programa? (dozvoljeno više odgovora)

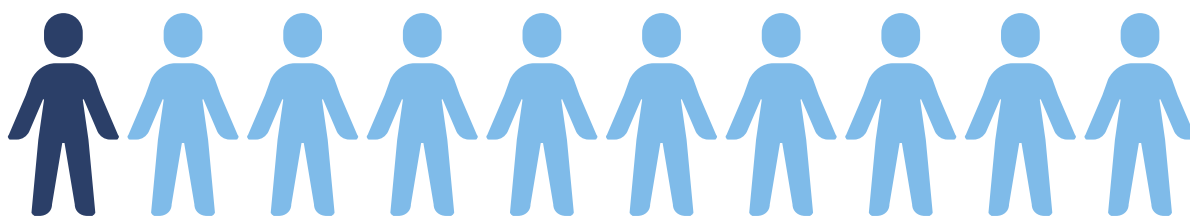

ULOGA ŽENA I MLADIH

Uloga žena u NATO postaje sve važnija kako organizacija prepoznaje da su ravnopravnost polova i uključivanje žena ključni za postizanje dugoročne sigurnosti i stabilnosti. NATO aktivno promovira inicijative koje podržavaju jačanje uloga žena u miru i sigurnosti, uključujući obuku, mentorstvo i osnaživanje ženskih liderki unutar vojnih i civilnih struktura. Ove aktivnosti ne samo da poboljšavaju kapacitet NATO za upravljanje krizama, već takođe doprinose poboljšanju mira i pomirenja u postkonfliktnim društvima i promovisanju ravnopravnosti polova uopšte. Uključivanje žena donosi različite perspektive i pristupe u proces rješavanja konflikata, što je od suštinskog značaja za razvoj sveobuhvatnih sigurnosnih strategija koje uzimaju u obzir različite potrebe i interese zajednica. Na ovaj način, NATO ne samo da osnažuje žene, već i jača svoje vlastite kapacitete i legitimitet na međunarodnoj sceni.

Svaka peta djevojka i svaki deseti mladić smatraju da jačanje uloge žena u miru i sigurnosti treba da bude jedan od prioriteta NATO.

50,84% mladih žena smatra da jačanje uloge žena u miru i sigurnosti treba da bude jedan od prioriteta NATO, dok samo 12,5% mladih muškaraca dijeli ovo mišljenje. Ovi rezultati ukazuju na značajnu razliku u percepciji između polova, pri čemu mlade žene prepoznaju važnost svog uključivanja u sigurnosne strukture kao ključnog za postizanje održivog mira i stabilnosti.

ULOGA ŽENA I MLADIH

34% ispitanika/ca

vjeruje da jačanje uloge žena u miru i sigurnosti treba da bude jedan od prioriteta NATO.

Dodatno, 34% svih ispitanika/ca smatra da ovo pitanje treba da bude među prioritetima u djelovanju NATO, naglašavajući potrebu za većom sviješću i uključivanjem svih članova društva u diskusije o rodnoj ravnopravnosti u kontekstu sigurnosti. Ovi podaci mogu poslužiti kao osnova za razvoj politika i strategija unutar NATO koje su usmjerene na promociju rodne ravnopravnosti i osnaživanje žena u vojnim i civilnim operacijama, čime bi se doprinijelo jačanju kapaciteta Alijanse za suočavanje sa složenim globalnim izazovima.

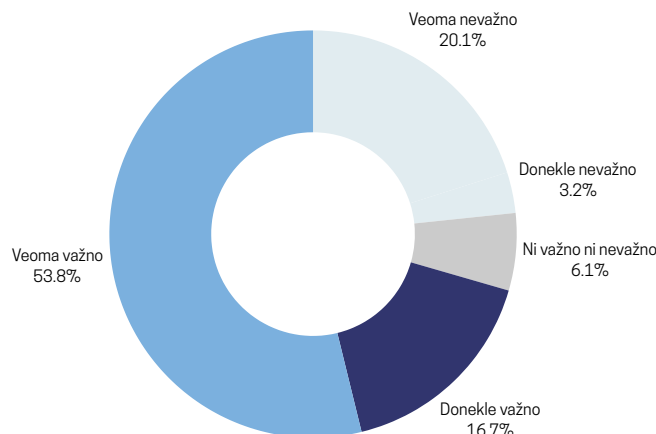
Prisutan je visok stepen korelacije (0,8) između roda i oblasti koje smatraju važnim, što ukazuje na to da mlade žene zaista mogu doprinijeti daljem razvoju NATO sa svježim percepcijama i idejama.

ULOGA ŽENA I MLADIH

72,5% anketiranih mladih smatra da je važno da NATO uključi mlade u svoje aktivnosti, što ukazuje na široko prepoznavanje značaja angažovanja mladih u pitanjima bezbjednosti i djelovanju ove organizacije. Ova percepcija je dodatno naglašena činjenicom da čak **95% mladih koji podržavaju NATO vjeruje da bi mladi trebalo da imaju aktivnu ulogu unutar Alijanse.**

Ovi rezultati sugerišu da mladi sebe prepoznaju kao ključne aktere u oblikovanju buduće bezbjednosti, što može doprinijeti jačanju legitimiteta NATO i osnaživanju zajedničkih vrijednosti, kao i dovesti do inovativnih ideja i pristupa izazovima s kojima se NATO suočava. Uključivanje mladih može obogatiti diskusiju i donijeti nove perspektive, kao i poboljšati njihov stav prema Alijansi, čime se stvara održiviji i otporniji okvir za buduće bezbjednosne politike.

Koliko je važno da NATO uključi mlade u svoje aktivnosti?

72,3%

mladih smatra da je važno da NATO uključi mlade u svoje aktivnosti.

95%

mladih koji podržavaju NATO smatra da je važno da NATO uključi mlade u svoje aktivnosti.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analiza stavova mladih građana i građanki Crne Gore prema NATO ukazuje na jasno izraženu potrebu za uključivanjem mladih, posebno mladih žena, u bezbjednosne i odbrambene aktivnosti u Crnoj Gori, kao i u njene aktivnosti unutar NATO. Ipak, i dalje postoji prilično velika grupa mladih koja je negativno nastrojena prema NATO, sklonija Rusiji i ima negativne osjećaje u vezi sa istorijom NATO i Crne Gore. Ovo može dodatno produbiti podjele među mladima i izazvati probleme u budućim procesima donošenja odluka koje se tiču uloge Crne Gore u NATO na nacionalnom nivou.

PREPORUKA 1

Povećati prisustvo NATO u crnogorskim medijima kroz intenzivnije izvještavanje, kao i organizovanje treninga i studijskih posjeta za mlade novinare i mlade lidere uz podršku NATO.

PREPORUKA 2

Fokusirati se na edukaciju mladih, pogotovo mladih žena, s obzirom na niži nivo informisanosti ovih grupa o NATO i njegovoj ulozi, kroz obuke, info-sesije i društvene mreže.

PREPORUKA 3

Više uključivati mlade, pogotovo mlade žene u NATO aktivnosti i osigurati veću vidljivost njihovog doprinosa, ali i kreirati nove formate za diskusiju sa ovim grupama među civilnim stanovništvom.

PREPORUKA 4

Voditi dijalog sa mladom populacijom koja ima negativan stav prema NATO zbog intervencije na SRJ, osvjetljavajući im alternativne misije i uloge NATO koje mogu povećati nivo privrženosti NATO.

Kontakt

NVO Secure

Radoja Dakića 16

Podgorica, Crna Gora

ivona@visionevent.me

www.cybersecurityconference.me
